

JUAN SOLDAU

Xabier Gereño

Orain aspaldi gertatu zen, Espainiako Tertzioak Flandesetik zebiltzan garaian.

Juan, fortunako soldadua bera, Euskal Herrira itzuli zen. Urteak bere gain pilatu hala, armak erabiltzeko abilezia galtzen zuela sentituz, bizitza arriskutan gehiago ez jartzea erabaki zuen.

Asko ez, baina ba zeukan diru zerbait aurreratuta. Bere asmoa baserri bat erosi eta nekazaritzara dedikatzea zen.

Herrira heldu eta inguruak ibili zituen aukerako baserri baten bila.

Goizean eta arratsaldean hainbat legoa ibili ondoren, iluntzean ostatuan zegoela, eta eskuartean zuen arazoaz mintzatu zenean, bufoi antzeko batek, txantxetan noski, etxe-dorreen, edo dorre-etxearena aipatu zuen.

Ostalarisak, izuturik, aitearen egin zuen:

—Jesus, Kasimiro. Ez ezazu hori bromatan ere aipatu.

Juan Soldadu, bulartsua eta sendoa bera, jakin minez bete zen:

—Zergatik diozu hori, andrea?

Andreak jarraitzen zuen izuturik:

—Etxe hori madarikatuta dago.

Etxekoandrearen izuak bufoi antzekoa dibertitu egiten zuen:

—Baina merke lortu dezakezu, soldadu. Merke baino, dohan eskuratu dezakezu. Aspalditik abandonaturik dago.

Juan Soldadu ez zen aklaratzen. Zer zen etxe hori? Zer-gatik zegoen abandonaturik? Galdera horiek egin zizkien solaskideei.

—Aspaldiko kontuak dira —argiztu zion ostalarisak—. Zaldunak ziren han bizi zirenak. Krimen izugarria gertatu zen han. Senarrak, zeloak zirela eta, emaztea hil egin zuen.

Juan Soldaduk barre egin zuen:

—Hori da guztia?

—Ez, gehiago dago —jarraitu zuen ostalarisak—. Algoa-zilak hiltzailearen bila joan zirenean, ez zuten aurkitu. Entzun zezaketen hura hitz egiten, baina ikusi eta ikutu ez. Mamua bilakatu zen. Orduz geroztik, han bizi da.

Juan Soldadu, jenio bizikoa bera, haserre jarri zen:

—Bueno, baina zertan gaude! Lehen esan duzue etxe hori abandonaturik dagoela, eta orain diozue senarra han bizi dela.

—Senarra ez, haren mamua baizik —erantzun zion ostalarisak.

—Zer mamu eta zer mokordo! Nik ez dut mamutan sinesten.

Ostalarisak berriro aitearen egin zuen:

—Ba sinetsi beharko duzu.

Juan Soldaduk, ardo zangada bat edan ondoren, hitz egin zuen:

—Ea aklaratzen naizen, Noiz gertatu zen krimen hori? Zeren ba liteke, mamuaren kondu horrekin, senarrak justu-

ziari ihes egin nahi eta zuen izuaz baliatuz han bapo bizi izatea.

Erantzuna bufoi antzekotik etorri zitzaion:

—Hori ezinezkoa da, krimena orain berrehun bat urte gertatu omen zelako, eta nik dakidalarik, inor ez da bizi berrehun urte. Eta mamuarena, bueno, hori egia dela uste dut. Nik ez ditut entzun, baina ba dago herrian gauez murru haietatik irteniko aieneak entzuten dituenik.

Juan Soldadu zutitu egin zen. Horrela, zutik, bere itxurak errespetoa sortzen zuen, hain zen sendoa eta bulartsua.

—Tontakeriak! Europa erdia korritu dut eta beti garaile irten naiz.

Bufoi antzekoak, delako Kasimirok, hau esan zuen:

—Hor duzu zure kemena eta ausardia probatzeko aukera bikaina. Mamua menderatzea lortuko bazenu, etxea eta inguruetan dituen lurrak zeureak lirateke. Hori dago aspalditik aginduta.

—Egia da hori? —galdetu zuen Juan Soldaduk biziki interesaturik.

—Bai. Hor dago alkatea eta berak baieztatuko dizu.

Alboko mahaitik bost gizon zutitu ziren. Hauetako batek hitz egin zuen:

—Ni naiz alkatea eta Kasimirok esan duena egia da.

—Ongi —esan zuen Juan Soldaduk—. Hori horrela bada, oraintxe bertan noa etxe madarikatura, haren jabetza esku-ratzera.

Juan Soldadu ostatutik irten zen, bere atzetik Kasimiro, alkatea eta dozena bat lagun zituela. Ostalarisak berak ere ez zuen zerbait izugarri ikusteko aukera hori galdu nahi izan eta besteekin bat egin zuen etxe madarikaturako bidean.

Gaua iluna zen. Ilargia eta izarrak ez ziren inondik ere agertzen. Norbaitek komentatu zuen astroak, izaturik, hodei

artean ezkutatu zirela. Hori esan eta gizonetzkoek eta ostalarisak joera berbera hartu zuten, handik hanka egin eta Juan Soldadu bakarrik utzirik.

Etxe madarikatua bakarti aurkitzen zen, herritik legoa batera. Galduta ematen zuen, hainbeste urtetako abandonuaren ondorioz. Haizeak mugituz, leiho baten kontraleihoak zarata monotonoa ateratzen zuen erritmikoki orma kolpeia-tzerakoan. Urrunean, txakur baten zaunka entzun zen.

Zerbait gehiago etxera hurbildu eta haizea bortitzagoa egin zen, eta zuhaitzetako hostoak mugitzerakoan txistu berezi eta beldurgarria ateratzen zuen.

Juan Soldadu gizon ausarta eta kementsua zen. Beldurra ezagutzen ez zuelaz presumitzen zuen. «Beldurgabea» deitzen zioten ezizenez Tertiokoek.

Ate aurrera heldu zen. Zabalik aurkitu zuen...

Harrigarria! Batailatan ez zuen beldurrik sentitu, baina orain bai. Ate zabaldutik barrura sartu zenean bere gorputza zerbait dardaratu zen, baina bularra atera, burua altxatu eta Juan Soldadu beldurgabea sentitu zen.

Sartu eta gela ilun eta handi batean aurkitu zen. Urrats batzu eman eta gelaren erditik oihu egin zuen:

—Mamu madarikatu hori! Non zaude?

Erantzuna isiltasuna izan zen. Entzun zezakeen zarata bakarra kanpoan haizeak sortzen zuena zen.

—Mamu ergel eta koldarra! Zatoz zure indarrak nireekin neurtzera!

Oraingoan ere erantzunik ez.

Alboko gelara pasatu zen eta, o gauza kuriosoa! Tximinian sua pizturik zegoen. Sukaldea zen.

Han ez zegoen mamurik, ez pertsona bizi ez hilik. Baina sua pizturik zegoen.

Kezkati, baina beldurrik gabe, mahaiaren inguruan eseri zen. Zakutoa zabaldu, eta ogia eta gazta jaten hasi zen, eta noiz behinka zahatotik ardoa edaten.

Eta gutxien itxaroten zuenean, oihu bat entzun zuen. Oihu baino gehiago, aienea zen.

Juan Soldadu zutitu egin zen. Eskuak ez zitzaizkion dardaratzen. Ez zuen beldurra sentitzen, kuriositatea baizik.

Oihua tximiniatik zetorren. Tximiniaren barru aldetik, goitik.

Hara hurbildu eta galdera bota zuen:

—Nor ari da hor aieneka?

Abots misterioitsuak aieneka egiteari utzi eta ulertzeko moduan hitz egin zuen:

—Juan Soldadu! Jaurtiko nok ala ez!

Juan Soldaduk sorbaldak jaso zituen axolagabeki:

—Jaurti ezazu, horrek plazer ematen badizu.

Berari bost piper hark. Eta mahaira itzultzera prestatu zen, ardoa edatera. Baina berehala geratu zen, tximinia begira, zeren, une hartan, gizonezko baten eskuin hanka jausi bait zen goitik behera.

—Koño!

Eta hanka begira zegoela, goitik berriro aieneak eta jarraian galdera hura:

—Juan Soldadu! Jaurtiko nok ala ez!

Berriro lelo horrekin! Jaurti zezala nahi bazuen nahi zuena.

—Jaurti, koño!

Oraingoan, goitik behera ezker hanka jausi zen.

Eta zeremonia berdintsuarekin jausi ziren eskuin besoa, ezker besoa, tronkoa eta burua, eta denek elkarturik gizon baten itxura hartu zuten.

Juan Soldaduk ardoa eskaini zion zahatotik.

—Eskertzen dizut, Juan Soldadu. Berrehun urtetan ez dut ardorik edateko aukerarik izan eta eskertzen dizut.

—Beraz, zu zaitugu mamua.

—Noski baietz.

—Eta, orain, zer? Jakingo duzu etxe hau nirea dela. Abandonaturik zegoen, zuk abandonatu zenuen, eta orain neurea da.

—Noski baietz, Juan Soldadu.

—Beraz, etxe honetako jaun eta jabe bezala mintzatuko natzaizu: zoaz etorri zaren bide beretik eta utzi nazazu bakean.

—Barkatu, baina hori ezinezkoa da.

—Zergatik?

—Krimen izugarri bat egin nuen eta haren ordaina bete behar dut.

—Eta, zein ordain da hori?

—Gure leinuaren legeek agintzen dutena: bost urtetan zure morroi bezala jardun beharko dut etxea gaurkotzen eta inguruetakoro eta basoak produkzioan jartzen. Gero, desagertu egingo naiz.

Juan Soldaduren aurpegia alaitu egin zen. Hori bai zori ona berea! Etxea eta ondasunak lortzen zituen dohan, eta gainera moroia, bost urtetarako bakarrik bazen ere.

—Atsegin zait, mamu. Egia esan, hainbeste gerra egin ondoren, atsedenditxo bat hartzea ez zait batere gaizki etorriko, bost urtetakoa bakarrik bada ere.

* * *

Bueno, gainerakoa ez dago kondatu beharrik eta hemen uzten diot idazteari. Nik neuk ere, hainbeste lerro idatzi ondoren, atsedenditxo bat merezi dudala uste dut.